

GEPOLITIČKA SITUACIJA U SVETU MEDIJI I STAVOVI GRAĐANA

**DVOMESEČNI PREGLED
NOVEMBAR 2023-MART 2024.**

Autori

Dragoslav Rašeta
Dimitrije Milić
Miljan Mladenović
Lana Radnić
Mijat Kostić

MART 2024.

VIŠE O PROJEKTU

Istraživanje se sprovodi u okviru projekta „Raising Awareness About Foreign Authoritarian Influence“ koji se sprovodi uz podršku *National Endowment For Democracy (NED)* i *National Democratic Institute (NDI)* u sferi prikupljanja podataka za potrebe medijskog monitoringa i analize medija. Stavovi izrečeni u daljem tekstu ne predstavljaju zvaničan stav NED-a ili NDI-ja.

Rezultate svih dosadašnjih istraživanja možete pronaći na nekom od naša dva organizacijska sajta:

1. novitreciput.org u sekciji *Publikacije*
2. istrazivanja.rs u sekciji *Blog*

NAŠ TIM

U okviru našeg istraživanja angažovano je više ljudi koji se bave različitim projektnim aktivnostima. Kor naše grupe istraživača čine sledeći ljudi:

**Dragoslav
Rašeta**
Monitoring
medija

**Dimitrije
Milić**
Monitoring
medija

**Miljan
Mladenović**
Istraživanja
javnog mnjenja

**Lana
Radnić**
Fokus grupe

**Mijat
Kostić**
Fokus grupe

O istraživanju

Pitanja koja se tiču geopolitičke situacije u svetu popularna su tema domaćih medija i često se nameću kroz prizmu buduće spoljne politike Srbije. Promene u ekonomskim i političkim odnosima između velikih sila privlače i pažnju građana, te posmatranje načina izveštavanja medija o ovim zbivanjima ima dodatnu težinu. Stavovi građana Srbije o ključnim pitanjima međunarodne politike ili spoljne politike Srbije nametali su se kao tema u našim brojnim istraživanjima javnog mnjenja i fokus grupama, te je jedan od naših zadataka bio i da pratimo trendove u ovoj oblasti.

Naša organizacija je u okviru projekta „Raising Awareness About Foreign Authoritarian Influence“ koji sprovodi uz podršku Nacionalne zadužbine za demokratiju – NED (National Endowment For Democracy) obradila glavna aktuelna pitanja koja se tiču globalne politike i njihovog uticaja na Srbiju iz ugla medija i stavova građana naše zemlje. Cilj ovog istraživanja je bio praćenje stavova javnog mnjenja o tri aktivnosti koje su bile dominantne u našem dosadašnjem radu, a koje su bile posvećene i navedenim temama konkretnije.

Elementi i metodologija

U okviru istraživanja naša organizacija je sprovela medijski monitoring 17 popularnih news portala u Srbiji u periodu od 1. novembra 2023. do 31. decembra 2023.* Zahvaljujući programskoj platformi *Pikasa* naši istraživači obradili su reprezentativan uzorak od 7.437 objavljenih članka u poslednjem posmatranom dvomesečnom periodu, kao i tačno 122.550 članaka od početka praćenja u martu 2022. Obradjeni su tekstovi koji su spominjali na bilo koji način međunarodno relevantne države i saveze (Kina, SAD, Rusija, Ukrajina, Tajvan, EU, NATO...) i lidere ovih država i organizacija (Džo Bajden, Vladimir Putin, Ursula fon der Lajen, Olaf Šolc, Emanuel Makron, Ši Đinping,...).

Cilj ovog dela istraživanja bio je da utvrdimo na koji način su uticajni mediji u Srbiji predstavljali navedene aktere, da li postoje upečatljivi narativi oko njih ili ključnih međunarodnih zbivanja i promene međunarodne političke situacije, kome su mediji bili u proseku naklonjeniji i da li su u medijima postojale teme koje su bile vezane za ove aktere, a da se ne tiču samo rata u Ukrajini, srpske spoljne politike, ekonomske situacije u svetu ili generalnog stanja međunarodne politike. Zahvaljujući našim nalazima iz pregleda medijske slike mogli smo da utvrdimo generalni ton spominjanja navedenih aktera i da identifikujemo narative koji su bili najzastupljeniji. U ovom periodu dodatni napor je investiran u praćenje medijskog izveštavanja odnosa velikih sila u svetu.

Nakon utvrđenih nalaza iz domaćih medija sa samog kraja prošle godine, cilj našeg istraživanja bio je da još jednom proverimo kompatibilnost medijske slike o svetskim političkim zbivanjima sa stavovima građana Srbije. U cilju utvrđivanja povezanosti načina predstavljanja aktera u medijima i stavova građana o istim akterima, naša organizacija je od 10. do 14. februara 2024. sprovela istraživanje javnog mnjenja na reprezentativnom uzorku celokupne populacije Srbije bez teritorije Kosova i Metohije od 1.276 ispitanika i seriju fokus grupa na teritoriji opštine Obrenovac. Kroz ukrštanje ova tri izvora, naša organizacija je uspela da dođe do kompletnije slike stanja javnog mnjenja u Srbiji i kroz ugao gledanja načina saopštavanja medija o geopolitičkoj situaciji, ali i kroz upoznavanje sa stavovima građana o ovim odnosima i spoljnoj politici Srbije prema raznim moćnim akterima međunarodne politike.

**alo.rs, b92.net, blic.rs, danas.rs, espreso.co.rs, informer.rs, kurir.rs, mondo.rs, n1info.rs, nova.rs, novosti.rs, pink.rs, rts.rs, sd.rs, sputnikportal.rs, rt.rs i telegraf.rs*

Ciljevi istraživanja

1. Utvrditi kako mediji predstavljaju trendove u globalnoj politici i njihov uticaj na položaj Srbije u Evropi i svetu.
2. Utvrditi šta građani Srbije misle o navedenim važnim svetskim političkim pitanjima i kako vide ulogu Srbije u takvom svetu.
3. Utvrditi koliko su ton izveštavanja medija i stavovi građana slični i da li su uzročno povezani.

Medijski monitoring

U cilju utvrđivanja na koji način mediji u Srbiji mogu imati uticaja na domaće javno mnjenje i stavove građana o spoljnoj politici i ulozi različitih velikih sila, naša organizacija je sprovela medijski monitoring i za naredni period 2023, od 1. novembra do 31. decembra za 17 uticajnih news portala u Srbiji. Na ovaj način želeli smo da saznamo na koji način su mediji u Srbiji prenosili vesti koje se tiču rastućih tenzija u međunarodnoj areni i koji narativi vezani za njih su bili prisutni u navedenom periodu. Zahvaljujući platformi *Pikasa* i nizu ključnih reči koje se tiču navedenih aktera, naša organizacija je uspela da identifikuje glavne medijske narative i generalni ton spominjanja najvažnijih političkih aktera u svetu i u kontekstu međunarodne političke i ekonomske situacije, ali i Kine i Rusije kao naročito praćenih aktera.

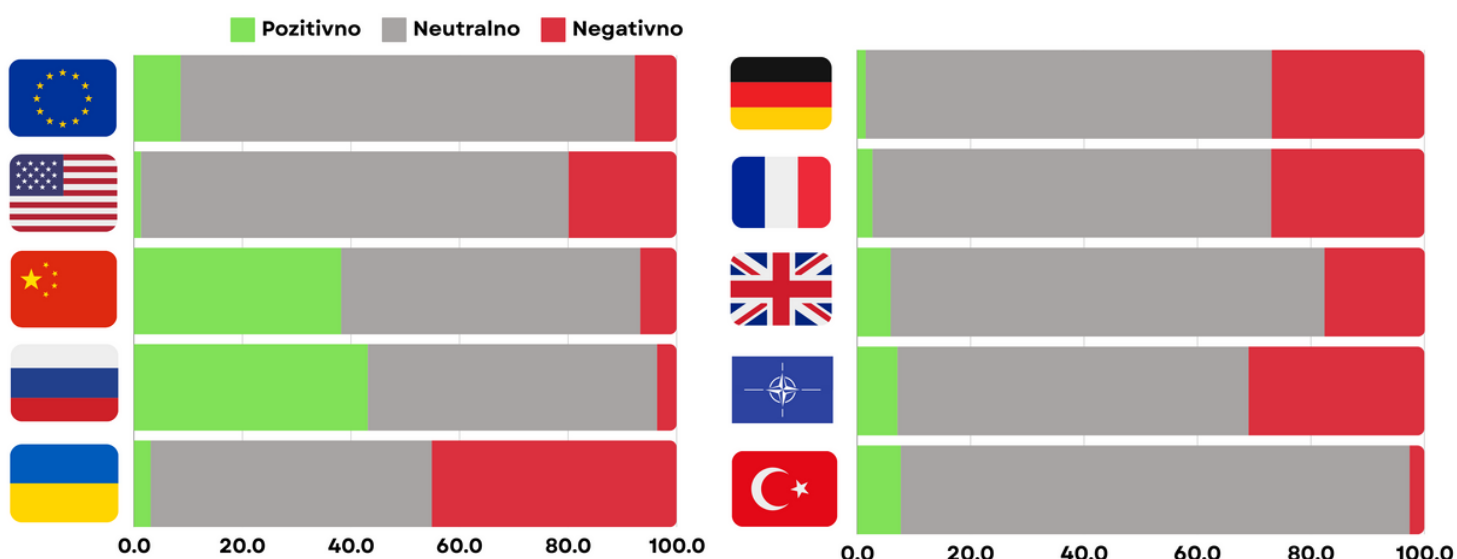
Cilj ovog dela istraživanja bio je da utvrdimo na koji način su uticajni mediji u Srbiji predstavljali sve u uvodu navedene aktere, da li postoje upečatljivi narativi oko njih, kome su mediji bili u proseku naklonjeniji i da li su u medijima bile prisutne teme koje su bile vezane za spoljnu politiku Srbije, a da se ne tiču već ustanovljenih pravilnosti. Veliki broj članaka spominjao je neke od korišćenih ključnih reči, koje su olakšavale pretragu online spominjanja traženih pojmova.

Naš istraživački tim analizirao je medijsku sliku u periodu novembar-decembar na reprezentativnom uzorku od 7.437 medijskih članka koji su spominjali neke od aktera. Nakon odstranjivanja članaka koji su irelevantni za analizu i čije spominjanje glavnih svetskih političkih aktera nema politički relevantnu konotaciju, rezultati koji su dobijeni pokazuju izvesne afinitete i trendove na makro nivou, iako je trend pristrasnosti ukupno gledano u velikom padu i u ovom periodu.

U periodu novembra i decembra pitanje rata u Ukrajini bilo je manje dominantno nego ranije u odnosu na pitanje Gaze, te je broj članaka koji obrađuje Rusiju i Ukrajinu nastavio da se pojavljuje u značajno manjim brojevima nego ranije tokom 2023. ili tokom 2022. Ta tema je nastavila da bude jedna od relevantnijih u javnom prostoru, ali manje nego što je to bio slučaj u prvoj polovini 2023. Umanjenje udela ruskih i ukrajinskih članaka u našem uzorku ipak nije dovelo do smanjene polarizacije izveštavanja, koja je bila prisutna od samog početka rata u februaru 2022. Naime, najveću cenu smanjenja broja članaka o ratu platili su neutralni članci i agencijske vesti koje su izveštavale dosta tehnički o situaciji na frontu, jer je njihov broj značajno pao. U medijima su sa druge strane opstali dosta pristrasni i navijački članci, koji su najčešće naginjali u smeru Rusije, te se i celo izveštavanje o ratu ponovo vrlo odlučno pomerilo u proruskom smeru. Oko ostalih aktera primetni su obrasci iz prethodnih meseci monitoringa.

Rezultati monitoringa

Ukupni rezultati za celokupni posmatrani period od 1. novembar do 31. decembar 2023. na reprezentativnom uzorku od 7.437 članaka

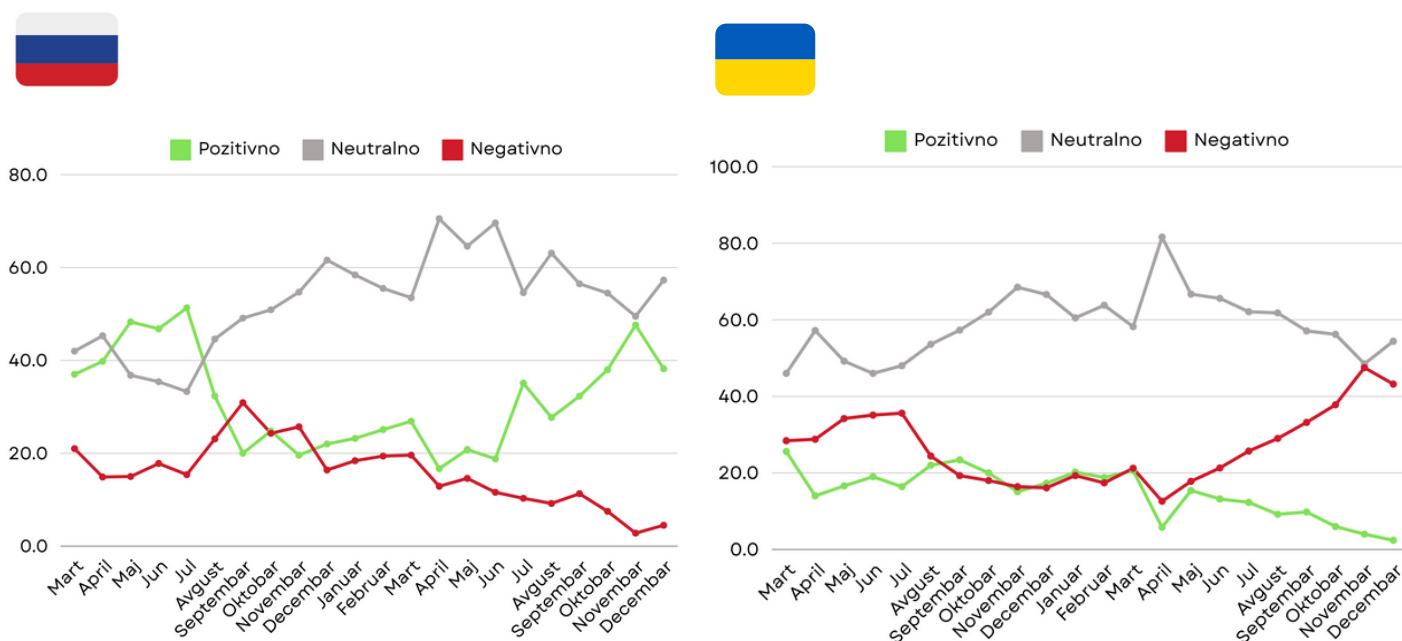
Medijsko izveštavanje o najvažnijim temama međunarodne politike i akterima u ovom polju nastavilo se i u ovom dvomesečnom periodu u obrascima koji su se mogli videti u prethodna četiri meseca. Tema rata u Ukrajini nastavila je svoj pad po udelu članaka u javnom prostoru, jer se našla pod izazovom drugih popularnih međunarodnih aktuelnosti, ali je i broj spominjanja Rusije i Ukrajine bio disproporcionalno veći nego svih ostalih aktera, iako je opao po broju. Ugao gledanja na ova dva najčešće spominjana aktera međunarodne politike u ovom periodu je dostigao maksimum i prestigao proseke iz perioda samog početka rata. U novembru i decembru primetan je dalji i nešto odlučniji rast proruskog izveštavanja i dalji rast negativne predstavljenosti Ukrajine. Kada se pogledaju generalni dvomesečni rezultati, može se reći da su najpribližniji stilu izveštavanja na samom početku rata kada je postojala prorуска pristrasnost i nikada više kritički orijentisanih tonova prema Ukrajini, iako ih je po ukupnom broju manje.

Na drugoj strani, antizapadni sentiment zabeležio je stabilizaciju, gde uprkos tome ponovo niti jedan zapadni akter, država ili organizacija, nije imao neto pozitivnu predstavljenost sem Evropske unije. Ova organizacija je uspela da zabeleži blagu pozitivnu predstavljenost prvenstveno zbog vesti oko otvaranja gasnog interkonektora do Bugarske u čijem finansiranju je Evropska unija učestvovala u velikoj meri. SAD su zabeležile jednu od najnegativnijih predstavljenosti od leta 2022, kao i NATO. Neto negativnu predstavljenost zabeležili su i Nemačka, Francuska i Ujedinjeno Kraljevstvo.

Važno je navesti da je Kina u domaćem medijskom prostoru nastavila da beleži dobre rezultate od početka našeg istraživanja kada se radi o kvalitetu predstavljenosti, kao i Mađarska, koja je znatno ređe tema od ostalih država koje naš tim prati u medijima.

Povratak medijske rusofilije

Ukupni rezultati za celokupni posmatrani period od 1. marta 2022. do 31. decembra 2023. na reprezentativnom uzorku od 122.550 članaka

Od početka rata u Ukrajini u februaru 2022. naša organizacija je kroz monitoring medija uočila da je predstavljanje rata u domaćem medijskom prostoru bilo pristrasno. Taj nivo pristrasnosti se menjao u skladu sa dešavanjima na frontu, političkim zbivanjima kod oba aktera rata i na Zapadu, kao i zbog odnosa Srbije sa ove dve države u vreme trajanja sukoba. Kao što se na grafičkom prikazu iznad može videti, odnos predstavljenosti Rusije i Ukrajine bio je u odnosu koji je obrnuto proporcionalan, odnosno pozitivno predstavljanje Moskve, mahom je automatski značilo i negativno predstavljanje Kijeva. Razlog su dominantno iste vesti koje spominju obe države, ali iz subjektivnog ugla.

Pristrasnost je u posmatranom periodu od marta 2022. do decembra 2023. uglavnom bila na strani Rusije, iako je taj nivo pristrasnosti varirao. Kao što se na grafiku može videti, ona je bila visoka u prva četiri meseca rata, a zatim je sa prvim većim ratnim ukrajinskim uspesima krenula da pada i izveštavanje je oko pola godine bilo gotovo izbalansirano. Ovaj period zadržao se od sredine leta 2022. do proleća 2023, kada čak i Ukrajina beleži mesece umereno pozitivne predstavljenosti, a Rusija čak i par negativnih meseci.

Ipak, od maja i juna 2023. izveštavanje koje se tiče Rusije i Ukrajine pada po broju članaka, te biva manje važna tema. Međutim, uprkos tome što opada po kvantitetu članaka, najčešći tip članaka koji je opstao u uzorku je pristrasan u korist Rusije. Udeo ovakvih članaka u ukupnom mesečnom proizvodu medija se od maja 2023. do kraja godine skoro duplirao, dok su se paralelno prepolovili po broju neutralni i kritički orijentisani članci. Paralelno sa ovim procesom, udeo negativnih članaka o Ukrajini porastao je i više nego duplo, te je neto negativna predstavljenost ove države u novembru 2023. dostigla istorijski rekord. Taj procenat je u jedanaestom mesecu prethodne godine bio skoro -40%, što nije zabeleženo od početka našeg redovnog praćenja medija u martu 2022.

Narativi o svetskoj politici

Mediji u Srbiji su značajan deo svog prostora u novembru i decembru opredelili i za pitanja koja se tiču globalne političke situacije, često interpretirane kroz blokovsku poddelu sveta. Iz ugla medija, svetska politika kreće se u smeru strateške podele planete između zone uticaja Zapada i organizacija koje predstavljaju ove države i zone uticaja Kine i ostalih sila (najčešće predstavljene kao BRIKS). Kao dominantan razlog takve podele predstavljena je želja Zapada da širi svoj uticaj i vrednosti i otpor "ostatka sveta" u odnosu na taj trend. Iako je taj ostatak često u medijima nedefinisan, on je nekada predstavljen kroz BRIKS ili Šangajsku organizaciju, a neretko se svaki susret između nezapadnih političkih lidera predstavlja kao pretnja za zapadnu "želju za hegemonijom". Najprisutnija interpretacija ove vrste se javljala prilikom susreta kineskih i ruskih državnih zvaničnika u proruskim ili ruskim medijima.

Osim spominjanja stvaranja političke kontrateže u svetu, u ovom medijski praćenom periodu bile su prisutne i teme formiranja blokova i po ekonomskim osnovama. U tom smislu najčešći narativ bio je vezan za propast dominacije SAD-a i Zapada u sferi globalnog finansijskog sistema, odnosno kroz takozvanu "dedolarizaciju". Ovaj pojam podrazumeva verovanje izraženo u domaćim medijima da će dolar izgubiti svoj prestiž i moć i da će ili biti zamenjen nekom drugom valutom ili da će kroz vreme biti sve manje glavno međunarodno sredstvo plaćanja. Svaki primer transakcija između država koji nije podrazumevao dolar, bio je u tom smislu i prenaplašen kao kraj dolara.

Osim stvaranja blokova u političkoj i ekonomskoj sferi, značajan deo medijskih tema oko međunarodne političke situacije bio je vezan za rivalitet Sjedinjenih Američkih Država i Kine. Taj rivalitet često je u naslovima članaka predstavljan pompeznijim interpretacijama izjava američkih zvaničnika o Kini i obratno. Dobar deo interpretacija globalne politike u čitanim portalima zasniva se na pretpostavci da se većina globalnih problema događa zbog želje Sjedinjenih Američkih Država da opstanu u svetu kao dominantna supersila, a da se tome isprečila Kina koja je rastuća sila, a nekada i Kina sa drugim državama. U tom smislu i rat u Ukrajini i tenzije na Tajvanu interpretiraju se kao problemi nastali zbog "američkog imperijalizma", a ne zbog ruskih ili kineskih spoljnopoličkih strategija i želja. U tom kontekstu Kina je predstavljena kao sila koja već danas može da parira Sjedinjenim Američkim Državama u sferi ekonomije, visokih tehnologija ili vojnih pitanja (najčešće po pitanju mornarica).

Kada se radi o evropskim državama, članicama Evropske unije (EU) i Severnoatlanske alijanse (NATO), one su najčešće predstavljene kao slabe i licemerne. Kada se radi o predstavljanju njihove slabosti, najčešće je Evropa predstavljena kao slaba u odnosu na američki politički uticaj i usklađivanje u odnosu na američke prioritete spoljne politike, a ne na svoje. U tom smislu, evropske sankcije Rusiji, naoružavanje Ukrajine ili oštija politika prema Kini predstavljaju se kao proizvod američkog pritiska i evropske slabosti, a ne evropskih želja. Kada se radi o optužbama medija da su evropske države ili Evropska unija licemerni akteri, najčešće se radi o optužbama za moralne duple standarde i nedoslednost. Na drugoj strani, slične optužbe na račun Rusije ili Kine retka su pojava i javljaju se samo od dela medija kritičnih prema Rusiji.

Dominantni narativi o globalnoj politici u najčitanim portalima u Srbiji su u svojoj osnovi antizapadni i posvećeni stvaranju slike da je promena svetskog poretka na pomolu, uz implicitnu poruku da bi takav novi poredak bio ili "pravedniji" ili povoljniji za političku poziciju Srbije u regionu, Evropi ili svetu.

Svetski lideri i medijske pravilnosti

Tokom skoro dve godine posmatranja najčitanijih portala u Srbiji i njihovog načina prenošenja informacija koje se tiču relevantnih država, saveza i njihovih lidera, primetna je ponovo ista glavna pravilnost. Ta pravilnost je da su lideri mahom lošije predstavljeni od država i organizacija koje predstavljaju, ali da se najčešće kreću u sličnom odnosu pozitivnih i negativnih tekstova kao i države i organizacije na čijem su čelu. Po pravilu, lideri autoritarnih država opstajali su kao češće pozitivno predstavljeni od lidera demokratskih država.

Jedan od razloga je što se kritika demokratskih lidera od strane njihove opozicije, kritički orijentisanih medija i pojedinica iz demokratskih država prenose u domaćim medijima, kao i kritike istih lidera od ruskih ili kineskih zvaničnika. Međutim, kritika autoritarnih država i lidera u tim državama skoro da ne postoji, zapadne kritike ovih država i lidera se ređe prenose, a autentične domaće kritike se retko proizvode. Takav odnos članaka veoma lako stvara veliki negativni udeo članaka kod zapadnih lidera, a veoma mali broj kritički orijentisanih tekstova prema Ši Đinpingu, Vladimiru Putinu ili Viktoru Orbanu.

U ovom dvomesečnom preseku po pitanju svih lidera primećeni su identični obrasci mahom negativne predstavljenosti. Rusija je u septembru i oktobru značajno poboljšala svoju pozitivnu predstavljenost, a Vladimir Putin paralelno je takođe smanjio svoju negativnu predstavljenost i ponovo se našao u neto pozitivnoj zoni. Ruski predsednik se kod srpskih medija ponovo pozitivno kotirao nakon pauze od skoro godinu dana. To predstavlja promenu u odnosu na dosadašnje trendove, gde je ovaj lider, bez obzira na predstavljenost Rusije, konzistentno bio negativno predstavljen. Na drugoj strani, Aleksandar Lukašenko koji se periodično pojavljuje kao solidno pozitivno predstavljen, u ovom dvomesečnom preseku skoro je u potpunosti nestao iz medija.

U negativnoj zoni ostali su svi zapadni lideri, gde se ti obrasci nisu menjali u odnosu na prethodne mesece, sa izuzetkom nešto izbalansiranije predstavljenosti britanskog premijera Rišija Sunka zbog manjka pažnje. Disproporcionalno veću negativnu predstavljenost u odnosu na uobičajenu zabeležio je i nemački kancelar Olaf Šolc, zbog brojnih članaka koji su se ticali nepopularnosti njegove vlade u Nemačkoj. Dosta članaka koji se tiču protesta poljoprivrednika ili železničara su bili predstavljeni iz negativnog ugla prema aktuelnom kancelaru i kroz najave apokaliptičnih scenarija za ovu državu u smeru političke nestabilnosti i ekonomskih problema. Trebalo bi navesti da domaći mediji počinju da sve češće prenose kritike Olafa Šolca koje dolaze od strane tvrdo desne opozicije oličene u Alternativi za Nemačku.

Najstabilniju neto pozitivnu predstavljenost od svetskih lidera zabeležio je kineski predsednik Ši Đinping, koja je i u ovom dvomesečnom periodu opstala. Taj neto pozitivni odnos najbolji je u slučaju kineskog lidera i kada se radi o konzistentnosti udela pozitivnih članaka u ukupnom broju članaka gde je lider spomenut, ali i kada se radi o kvantitetu, odnosno broju neto pozitivnih članaka kroz vreme. Ovaj lider ne proizvodi toliko medijskog sadržaja koji nije usko vezan za odnose sa Srbijom, jer značajan deo članaka gde se spominje Kina i Ši Đinping stoji u naslovnoj slici teksta, u samom tekstualnom sadržaju nema spominjanja ovog lidera ni direktno ni indirektno. Učestala je pojava da se Ši Đinping javlja samo kao lice Kine za domaće medije, ali ne toliko često kao tema, osim kada se radi o njegovoj hipotetičkoj poseti Srbiji ili odnosima dve države u globalu. To recimo nije slučaj sa Viktorom Orbanom koji je tema domaćih medija iz pozitivnog ugla, bilo kada se radi o odnosima sa Srbijom, bilo kada se radi o njegovim izjavama koje su mahom pozitivne oko Rusije i negativne oko Evropske unije ili Sjedinjenih Američkih Država.”

Fokus grupe

U sledećoj fazi istraživanja Novi treći put je početkom aprila organizovao više fokus grupa u Obrenovcu sa ciljem ispitivanja stavova građana u vezi sa političkim i ekonomskim odnosima Srbije i Kine, poslovanjem tajvanske kompanije “Mei Ta Europe” u njihovom gradu, kao i stavova koji su vezani za svakodnevni život i lokalne izazove sa kojima se suočava industrijski Obrenovac.

Primaran cilj organizovanih fokus grupa bio je da se izmeri nivo uticaja glavnih medijskih tema o međunarodnoj politici na stavove građana oko spoljne politike Srbije u sve kompleksnijim ekonomskim i političkim međunarodnim okolnostima. Prisustvo stranih investicija u ovoj opštini i važnost opštine za elektroenergetski sistem postavili su i ovo naselje kao relevantno za istraživanje naše organizacije.

Strane investicije u opštini

Pitanje stranih investicija postavilo se kao važno u našem istraživanju stavova građana, s obzirom da različite opštine imaju na svojoj teritoriji i različita ulaganja iz različitih delova sveta. Cilj ovog dela istraživanja bio je otkrivanje stavova građana kada se radi o investicijama iz različitih država i razlikama u percepciji građana o ulaganjima različitog porekla, bilo iz autoritarnih ili demokratskih država.

Kada je u pitanju kompanija “Mei Ta” većina naših ispitanika se slaže da je, s obzirom da je to najveća investicija u njihovom gradu koja zapošljava preko 3.000 ljudi, veoma bitna za lokalnu ekonomiju i budućnost Obrenovca („*Mei Ta je došla pre otprilike 6 godina, i to je bilo baš medijski praćeno kao velika strana investicija, ne samo za Obrenovac nego i na nacionalnom nivou...“*, „... primanja su tamo dobra, 80-ak hiljada, i dan danas veća nego što može da se zaradi kod privatnika ovde, ali ne i u Beogradu...“).

Uprkos značajnom doprinosu lokalnoj ekonomiji, ispitanici nisu u potpunosti zadovoljni poslovanjem ove kompanije iz više razloga. Kao glavni razlog skepticizma ili otvorenog nezadovoljstva većine učesnika fokus grupe navodi se najčešće enormno zagađenje vazduha i životne sredine koje je posledica rada „Mei Te“ („*Mei Ta“ je jednostavno epicentar, glavni zagađivač ovde. Ruku na srce, ranije nije bilo toliko strašno, na primer kada je bilo doba korone, pa se o tome nije toliko pričalo, radilo se manjim intenzitetom, pa se nije toliko osećalo, ali poslednje dve godine je katastrofa...“*, „*Medije, državu i opoziciju najviše zanima šta rade ovi po EPSu, ali „Mei Ta“ je danas naš najveći problem po ovom pitanju...“*).

Za drugi razlog zbog kog oni imaju negativno mišljenje o ovom investitoru, ispitanici su izdvojili veoma loše uslove rada i položaj radnika u kompaniji. Iako su primanja na zadovoljavajućem nivou za Obrenovac i okolinu, prema rečima ispitanika zaposleni prolaze kroz minimalnu obuku, rade duge smene i nedovoljno su zaštićeni na samom radnom mestu, što dovodi ne samo do brojnih težih povreda i oboljenja, već nažalost i do slučajeva sa smrtonosnim ishodom (*„...jednostavno oni su tada primali koga su stigli, dovoljno je bilo da se prijaviš, nema veze da li imaš osnovnu ili srednju školu, šta znaš da radiš, nego prođeš brzu obuku i par dana prakse, i eto tebe u fabrici na radnom mestu...“*, *„Imali smo nesreću pre nekoliko meseci, jedan čovek koji je tamo radio, oni proizvode delove za automobile, za motore valjda, i samo mu je eksplodirao taj neki deo u lice, nesrećan čovek je ostao na licu mesta mrtav.“*).

Nekoliko ispitanika je izjavilo da kompanija „Mei Ta“ ima i problem sa transparentnošću rada, što dodatno pojačava njihov skepticizam kada je reč o ovom investitoru. Natpolovična većina učesnika se složila da je „Mei Ta“ obavijena velom tajne i veruju da čvrsta saradnja sa državnim organima omogućava kompaniji da izbegne zasluženu kritiku. (*„O tome koliko mi ne znamo čime se “Mei Ta” bavi, govori i to da sam ja, osoba koja se bavi PR-om, videla oglas kada sam tražila novi posao, da automobilska industrija u Obrenovcu traži PR-a i nisam imala pojma o kojoj kompaniji se radi.“*, *„...član moje porodice radi tamo pa znam da u tri meseca nijedan kontejner nije izvezen, i onda se ja pitam šta se tamo radi, i da li se uopšte radi.“*)

Ispitanici su došli do zaključka da zbog nedostatka alternativa na tržištu rada i niskog ekonomskog standarda većine građana u Obrenovcu, „Mei Ta“ ne može biti primorana od strane države ili lokalnih inicijativa da unapredi i poboljša uslove rada (*“Mislím da ljudi slabo razmišljaju o bilo kakvim ekološkim i ekonomskim pitanjima, jer prvo radom tamo ugrožavaju svoje zdravlje...“*, *“Srbija je jednostavno siromašna zemlja, (radnici) stavljaju sebe potpuno sa strane kako bi zaradili za sebe i svoju porodicu, kako bi eto imali za automobil i letovanje od 7 dana. Ta plata nije nikakav luksuz, u “Mei Ta” ljudi imaju trovanje i zbog toga su im ljudi odlazili, ženama su govorili da mogu da ostanu sterilne zbog tih izduvnih gasova. Ali ljudi su na tom rubu egzistencije, ne mogu da kažu neću tu da radim jer to za mene nije ekološki, jer gde ću posle u struci da radim.“*).

Odnosi sa Kinom

Fokus grupe su okončane ispitivanjem stavova građana o samoj Narodnoj republici Kini i njejoj ulozi na svetskoj političkoj sceni. Ispitanici u Obrenovcu su se izdvojili od naših prethodnih ispitanika po rekordno visokom stepenu skepticizma kada je reč o bilateralnoj saradnji Srbije i Kine.

Ispitanici većinski identifikuju Kinu kao jednu od najvećih svetskih ekonomski sila, „rame uz rame sa SAD i EU“, ali rapidno napredujuće odnose Srbije i Kine posmatraju isključivo kroz prizmu transakcionalizma („... te brojne kineske investicije koje dolaze u poslednje vreme, stižu jer mogu da nas tretiraju kao nekakav poligon za testiranje...“, „Jeftina radna snaga, prljava, zastarela tehnologija i to neće normalne zemlje da prihvate, zato mogu samo kod nas da šalju svoje kompanije.“).

Ispitanici su još jednom naglasili koliko im je bitna transparentnost poslovanja kada su u pitanju strane investicije, ponovo koristeći „Mei Ta“ kao primer sa lokala za to (*„Neinformisanost... Uglavnom samo čujemo za platu, i kolika je ona, i onda krenu da se pojavljuju alergija i bolesti i tu se završi na tome, a jako malo znamo šta se radi. Treba te kompanije zajedno sa državom češće da predstavljaju višegodišnje planove, da upoznaju stanovnike grada sa svojim proizvodima, gde se izvoze, zašto je to bitno za građane i našu opštinu i tako dalje...“*).

Primetno je da u svim fokus grupama, osim manjine ispitanika koji su zaposleni ili čiji članovi porodice su zaposleni u „Mei Ta“, učesnici percipiraju ovu tajvansku kompaniju kao kinesku, jer je ona tako predstavljena od strane domaćih medija i organa vlasti. Što se tiče budućnosti odnosa Srbije i Kine, naši ispitanici su još jednom bili skeptični, navodeći da Srbija i Kina ne mogu zbog geografije da budu „bliski partneri“ i da Evropa, pa samim tim i Srbija, nisu fokus Kine koliko je to ostatak Azije i Sjedinjene Američke Države.

Istraživanje javnog mnjenja

U sledećoj fazi istraživanja naša organizacija je sprovedela istraživanje javnog mnjenja radi boljeg uvida u stavove građana o spoljnoj politici Srbije i svim pratećim posledicama u sferi međunarodne politike i posledica po Srbiju. Anketa je sprovedena na nivou Srbije (bez Kosova i Metohije) od 10. do 14. februara.

Istraživanje javnog mnjenja je sprovedeno na reprezentativnom uzorku od 1.276 ispitanika. Istraživanje je sprovedeno u okviru onlajn panela (CAWI), a upitnik se sastojao od ukupno 19 obaveznih i 9 uslovnih i neobaveznih pitanja. Prosečno vreme popunjavanja upitnika iznosilo je 12 minuta i 15 sekundi (iz računice izbačeni najniži i najviši autlajeri).

Istraživanje je ovaj put više bilo usmereno na poziciju Srbije u aktuelnim političkim okolnostima u svetu, ali i na to kako naši građani gledaju na globalnu politiku, njenu budućnost i ulogu Srbije u svetu, kao i odnose Srbije i glavnih velikih sila. Pojedina pitanja postavljena i u prvoj anekti u junu prošle 2022, uključena su i u ovu anketu, radi merenja trendova podrške za različite hipotetičke spoljnopolitičke poteze Srbije, kao što su ulazak u EU i NATO.

Informisanje svetskoj politici

Na samom početku februarske ankete, naša organizacija je imala cilj da sazna nešto više o načinu informisanja građana Srbije o međunarodnim političkim okolnostima i spoljnoj politici Srbije. Zahvaljujući nalazima prethodnih fokus grupa primetili smo veliku uslovljenost načina informisanja naših ispitanika i percepcije svetske politike i nacionalne politike u odnosu na svet. Iz tog razloga, prva dva anketna pitanja bila su fokusirana na želju da se saznaju najdominantniji načini informisanja naših ispitanika, kao i kojim medijima najviše veruju kada se radi o prenošenju vesti i informacija o međunarodnoj politici.

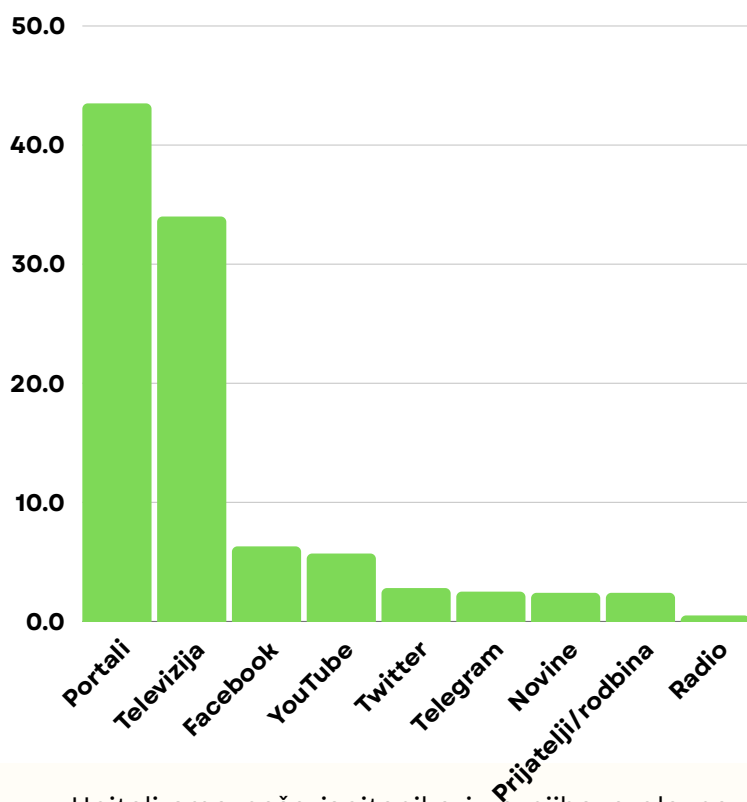
Kada se radi o načinu informisanja, primećuje se značajan porast popularnosti internet portala kao najčešćeg izvora informisanja o međunarodnim temama. U odnosu na podatke iz leta 2022, primetan je značajan rast ovog izvora informacija naspram televizije, koju je u drugoj polovini godine i zvanično prvi put prestigao. U našem februarskom istraživanju internet portali su iz umerenog vođstva krajem 2022. prešli u ubedljivo vođstvo.

Ukoliko bismo posmatrali konkretne brojke, za primarni način informisanja čak 43,5% ispitanika odabralo je internet portale. Na drugom mestu se našla televizija sa tačno 34% učesnika ankete koji su je kategorizovali kao svoj glavni izvor informacija o međunarodnim zbivanjima. Svi ostali načini informisanja u zbiru nisu činili čak ni 1/4 primarnih izvora naših građana. Na dalekom trećem mestu našao se Facebook sa 6%, a zatim YouTube sa 5,6%. Kao relevantni izvori informisanja našli su se i: Twitter sa 2,8%, Telegram 2,5%, novine 2,4%, prijatelji i rodbina sa 2,3% i radio sa samo 0,5%.

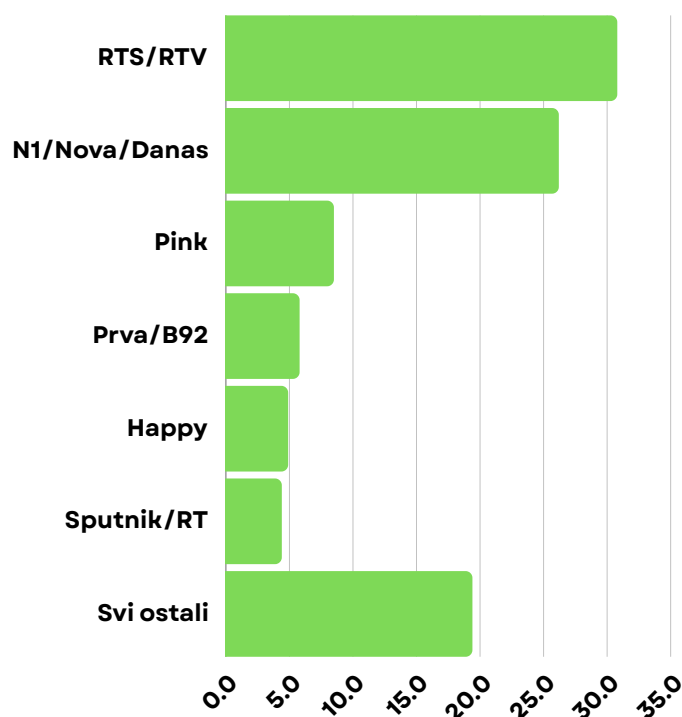
Ukupno gledano, najveće razlike se mogu videti u odnosu na starosnu i obrazovnu strukturu populacije. Kod ljudi koji imaju manje od srednje škole, televizija pobeđuje portale sa 65% naspram 23%, dok je kod ljudi sa višim obrazovanjem od srednjeg taj odnos 60% prema 18% za portale naspram televizije. Sličan se odnos može videti i kada se porede ljudi koji su stariji od 60 godina (52% naspram 32% za televiziju) sa onima koji imaju od 18 do 30 (50% naspram 20% za portale) ili onima u starosnoj kategoriji od 30 do 44 godina (45% naspram 25% za portale).

Istraživanje javnog mnjenja je sprovedeno na reprezentativnom uzorku od 1.276 ispitanika na teritoriji Srbije (bez Kosova i Metohije) od 10. do 14. februara

Na koji način se primarno informišete o međunarodnoj politici?

Glavni izvor informacija (samo) o međunarodnoj politici

Upitali smo naše ispitanike i za njihove glavne pojedinačne medije, odnosno iz kog konkretnog medija se primarno informišu kada se radi o međunarodnoj politici. U ovoj oblasti naglašenija je polarizacija koja je vezana i za domaću političku scenu, te se najveći broj ispitanika odlučio za dve grupe medija kao svoje glavne izvore informisanja i oko ovih navedenih tema. Najveći broj učesnika ankete, njih 30,8%, odabrao je nacionalne servise RTS i RTV kao svoj primarni izvor. Na drugom mestu našla se grupa medija iz grupacije “United Media”, sa 26,2% građana koji su odabrali N1/Nova/Danas kao svoje glavne izvore informacija.

Sa oko 9% ispitanika na trećem mestu se našla grupacija televizija Pink/TV Vesti kao glavni izvor informisanja o aktuelnim međunarodnim temama, a za njom slede nacionalne frekvencije Prva/B92 sa 5,8%. Od ostalih relevantnih medija za teme međunarodnih odnosa, kod naših građana našli su se: nacionalna frekvencija Happy sa blizu 5%, grupacija ruskih medija Spunjik/RT sa 4,4%, a sa manjim procentima: grupacija kablovskih kanala K1/Tanjug/Euronews 2,9%, Blic 2,2%, Politika 1,4%, kao i čitav niz medija sa procentima oko ili ispod 1% (nedeljnici, Večernje novosti, Kurir, Mondo, Informer...)

Iako je po javno dostupnim podacima gledanost televizija pomenutih medijskih kuća drugačije raspoređena procentualno, kada ispitanici imaju priliku da odaberu svoj jedan najvažniji izvor vesti o svetskim dešavanjima, očigledna je polarizujuća koncentracija u nekoliko grupacija u skladu sa političkim opredeljenjem. Primera radi, kod prošlogodišnjih glasača liste “Aleksandar Vučić - Srbija ne sme da stane” glavni izvor o ovim temama je RTS/RTV sa 45% i Pink/Vesti sa 20%, dok je kod glasača liste “Srbija protiv nasilja” najvažniji izvor grupacija medija N1/Nova/Danas sa 81%, a javni medijski servis se pojavljuje sa samo 4%.

Globalna politika i Srbija

S obzirom na veliki broj tema svetske politike u domaćim medijima, naša organizacija je i u ovom istraživanju postavila našim ispitanicima pitanja koje se tiču navedenih aktuelnih tema. U domaćem medijskom prostoru tema rata u Ukrajini pratila se smanjenim intenzitetom, dok je u javnosti značajno poraslo interesovanje oko situacije na Bliskom Istoku i sukoba između Izraela i Hamasa. Pitanje Gaze takođe je ostalo visoko po aktuelnosti, ali je zbog minimalne promene u brojevima u nekoliko istraživanja oko stavova građana, iz ove ankete isključeno navedeno pitanje.

Prvo pitanje oko globalne pozicije Srbije odnosilo se na mogućnost da Srbija postane član BRIKS-a. U ovoj anketi, 40,5% ispitanika reklo je da bi sigurno glasalo za priključenje BRIKS-u na hipotetičkom referendumu o članstvu. Osim oko dve petine ispitanika koji su sigurni u svoj afirmativni izbor, još 15,7% njih bi verovatno glasalo za učlanjenje na takvom referendumu. Kada se radi o strani protivnika priključenja, samo 6,8% ispitanika bi verovatno glasalo ne, dok bi 21,7% učesnika ove ankete sigurno bilo protiv. U ovom slučaju čak 15,3% ispitanika nije bilo opredeljeno, ne zna ili ne bi izašlo na referendum. Ovi rezultati predstavljaju prvi blagi pad podrške učlanjenju u BRIKS.

Takođe, našim ispitanicima postavili smo pitanje koji međunarodni savez država smatraju njima vrednosno najbližim u izboru: BRIKS, EU i NATO. U ovakom vidu izbora, 5,5% ispitanika reklo je da ne zna ili da nisu sigurni, a 16,7% ispitanika navelo je da ne gaji simpatije ni prema jednom savezu država.

Kada se radi o učesnicima ankete koji imaju jasno profilisane stavove, za BRIKS se opredelilo 42,7%, za Evropsku uniju kao sebi najbliži savez opredelilo se 34,1% učesnika ankete, dok je NATO odabralo samo nepunih 1%. Ovo predstavlja relativno identičan obrazac podrške za ovaj vid saveza, gde ubacivanje trećeg (zapadnog) aktera i elementa vrednosne bliskosti nije previše promenilo ukupne brojeve. Slično kao i u referendumskim pitanjima oko spoljnopolitičke orijentacije Srbije između Zapada i Rusije, koje smo postavljali tokom 2022, mogu se primetiti identični demografski obrasci u podršci ovim različitim spoljnopolitičkim potezima.

Približno polovina populacije ima blago ili izraženo antizapadno raspoloženje, koje je često kompatibilno sa rusofilijom i koje se manifestuje kroz različita referendumska pitanja. Podrška članstvu u BRIKS-u najčešće prati taj obrazac, gde se ona kreće na oko 50% podrške. Iako se ovi procenti razlikuju i po godinama, regionu ili obrazovanju ispitanika, zastupnici članstva u BRIKS-u najzastupljeniji su kod glasača desne opozicije (od 60% do 90%+ po stranci) ili vladajućih partija (60-70%).

Kada se radi o biračkom telu koje ne gaji antizapadne sentimente i naspram BRIKS-a podržava članstvo Srbije u Evropskoj uniji ili ocenjuje Uniju kao sebi vrednosno najbližu, radi se o nešto manjim brojevima. Unutar grupacije anketiranih građana koji ocenjuju EU kao sebi vrednosno najbližu (34,1%), najviše ima: visokoobrazovanih (podrška od 37%), ljudi od 18 do 29 godina (podrška 40%), ljudi od 30 do 44 (podrška od 45%) i glasača liste "Srbije protiv nasilja" (podrška od 80%). Primetno je da i u ovoj oblasti domaća politička polarizacija ima uticaja na spoljnopolitičko opredeljivanje ispitanika.

Pitanje spoljnopolitičke orijentacije Srbije blago se promenilo kada se radi o pitanju članstva u EU i NATO-u. Taj vid promena u stavovima najočigledniji je kada se radi o pitanjima hipotetičkog referenduma o opredeljivanju Srbije oko ulaska u Evropsku uniju i NATO. Primetno je da je evroskepticizam u blagom padu, te da je članstvo u Evropskoj uniji posle dugo vremena ponovo prešlo u vođstvo naspram dugog vođstva protivnika.

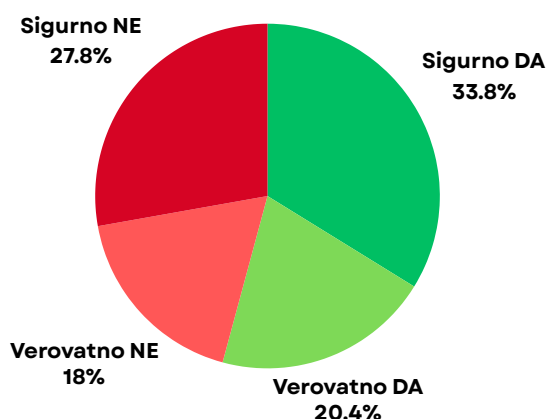
Nivo evroskepticizma je tako pao u odnosu na nivo koji smo imali u prethodnim istraživanjima javnog mnjenja iz juna, avgusta, oktobra i decembra prethodne godine, sa relativno sličnom strukturom protivnika i podržavalaca članstva. Kada se izbace neodlučni glasači, za ulazak u Evropsku uniju sigurno bi glasalo 33.8%, a verovatno za još 20.4% opredeljenih učesnika ove ankete, dok bi sigurno protiv glasalo 27,8%, a verovatno protiv još 18% ispitanika. Ovi rezultati predstavljaju blagi rast sigurnijih polova učesnika ankete na štetu verovatnih podržavalaca obe opcije i nesigurnih glasača.

Kada se radi o hipotetičkom ulasku u NATO, 11,6% opredeljenih ispitanika bi sigurno glasalo za, i još 8% bi verovatno bilo za, dok bi sigurno protiv bilo čak 66% i verovatno protiv još 14,4% ispitanika. Ovaj rezultat predstavlja dodatni blagi rast podrške ulasku u Severnoatlansku alijansu od početka naših istraživanja, gde je primetan manje ili više konzistentan rast. Glavnu osnovu podrške za ulazak Srbije u NATO čine ljudi sa obrazovanjem višim od srednje škole, kao i glasači proevropskih opozicionih stranaka sa izbora 2022. i 2023.

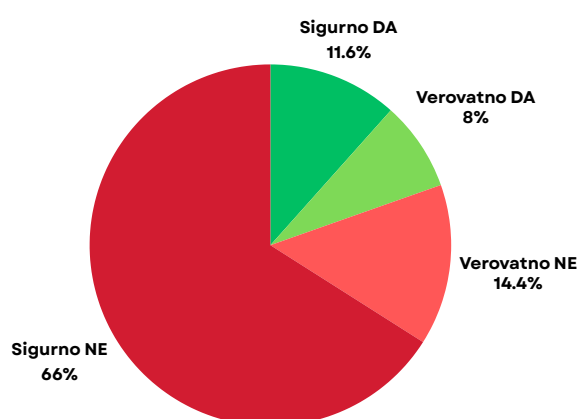
Domaća politička polarizacija ima manjeg uticaja na ovaj vid opredeljivanja, nego što je bio slučaj za sva prethodno navedena pitanja. Kada se radi o NATO-u relativno visoka podrška prisutna je jedino kod glasača proevropske opozicije, dok je kod glasača vladajućih partija ili desne opozicije jednocifrena. Evropska unija i članstvo u ovoj organizaciji se sa druge strane postavlja kao manje polarizujuće pitanje, gde je podrška za ulazak iznad 90% kod proevropske opozicije, kod vladajućih partija oko polovine, a kod desne opozicije na različitom stepenu natpolovičnog protivljenja.

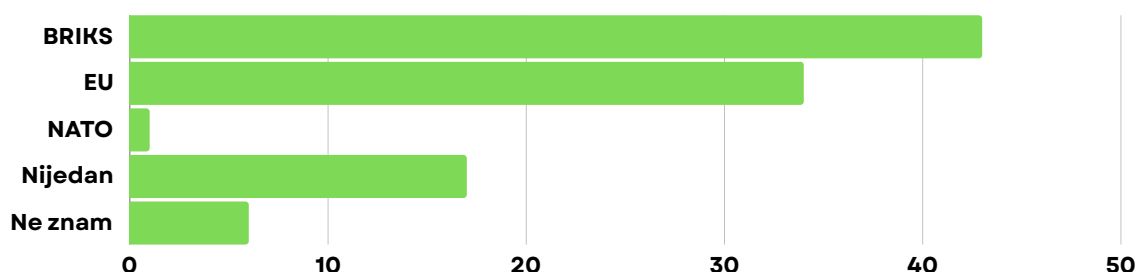
Srbija u Evropskoj uniji

Srbija u NATO-u

BRIKS, EU ili NATO - Vrednosno najbliži savez

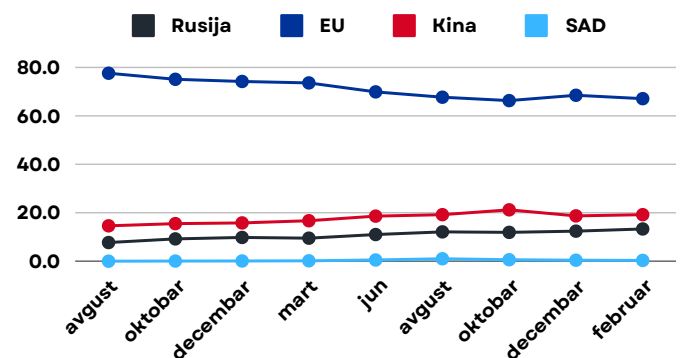
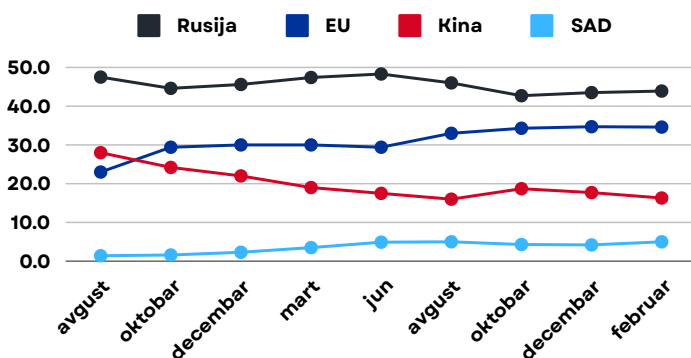
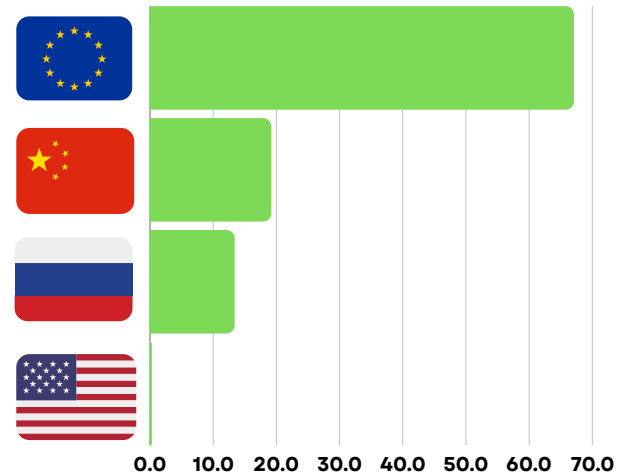
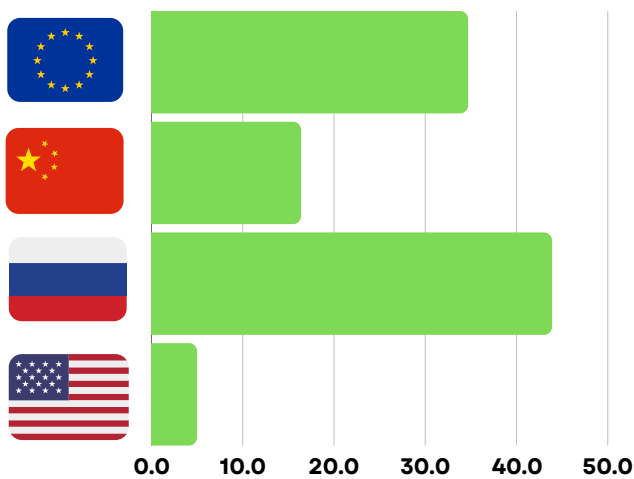
Kada se radi o rangiranju najvažnijih političkih i ekonomskih partnera Srbije, razlike između ove dve kategorije su prisutne i u ovom istraživanju. U političkoj sferi, Rusija je ostala ubedljivo prvoplasirana, sa udelom od 43,9% ispitanika koji je vide kao glavnog političkog partnera Srbije. Ovaj procenat predstavlja blagi rast u odnosu na prethodno istraživanje iz decembra 2023. Kina je u političkoj sferi zabeležila blagi pad koji je prisutan od prvog istraživanja kada se nalazila na drugom mestu sa čak 28%, dok se u najnovijem istraživanju trend pada nastavio do 16,4%. Evropska unija je zabeležila skoro identičan procenat i u ovom istraživanju i našla se na rekordnih 34,7%. Sjedinjene Američke Države su zabeležile veoma blagi rast u odnosu na prethodno istraživanje sa 4,2% na 5%.

U ekonomskoj sferi, veće promene nisu zabeležene i Evropska unija ostaje na prvom mestu kod naših ispitanika kada se radi o rangiranju ekonomskih partnera sa podrškom koja je oko dve trećine (67,1%). Zaustavljen je kontinuirani rast Kine na skali, gde je ova država pala sa preko petine podrške (21,2%) iz oktobra na 19,2% u februaru. Sjedinjene Američke Države u ovoj oblasti ostaju samo u tragovima. Deluje da se rast Kine kao ekonomskog partnera javljao u periodu razgovora o potpisivanju ugovora o slobodnoj trgovini i u mesecu samog potpisivanja, ali da se ubrzo nakon ovog perioda procenat vratio na svoje prethodne obrasce.

Istraživanje javnog mnjenja je sprovedeno na reprezentativnom uzorku od 1.276 ispitanika na teritoriji Srbije (bez Kosova i Metohije) od 10. do 14. februara

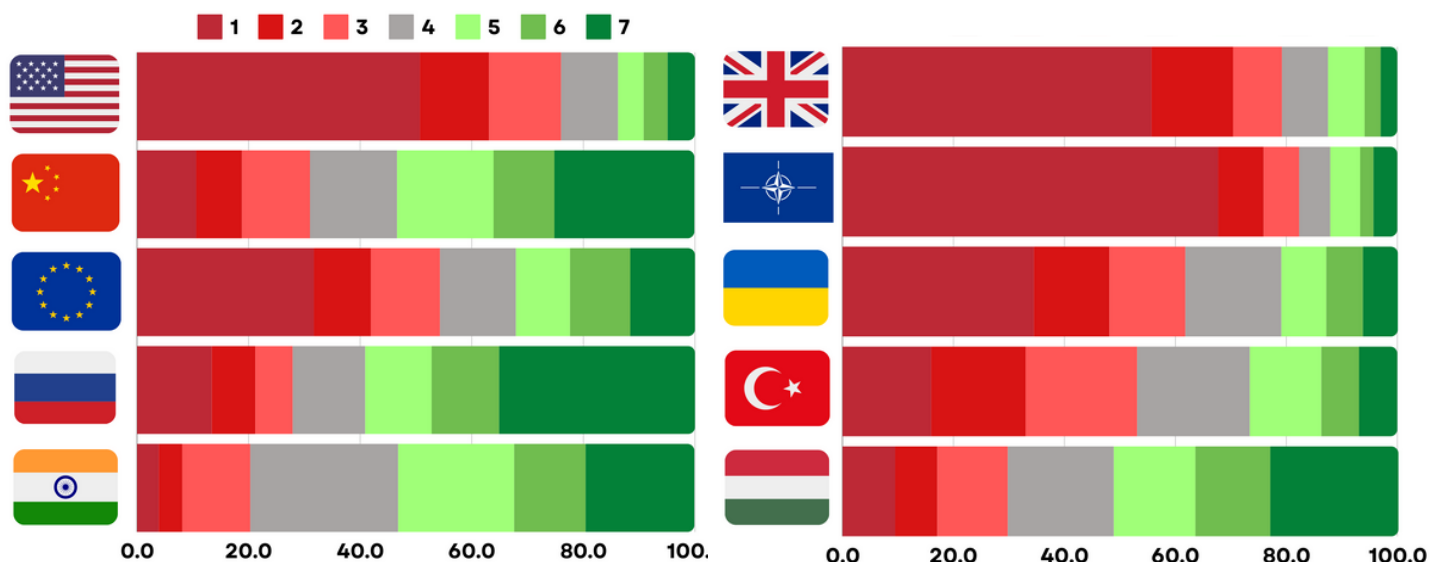
Glavni politički partner

Glavni ekonomski partner

Stav građana o državama i savezima

Istraživanje javnog mnjenja je sprovedeno na reprezentativnom uzorku od 1.276 ispitanika na teritoriji Srbije (bez Kosova i Metohije) od 10. do 14. februara

Skala sa 1-7 (veoma negativno mišljenje, negativno mišljenje, donekle negativno mišljenje, neutralno mišljenje, donekle pozitivno mišljenje, pozitivno mišljenje i veoma pozitivno mišljenje)

Kao i u svim našim prethodnim anketama građani su imali priliku da ocene različite svetske države i saveze ocenama od 1 do 7 (1 je najlošija, a 7 najbolja ocena). Najveća razlika u odnosu na naše ankete iz prethodne godine je ponovo uključivanje Indije. S obzirom da se Indija i u ovom periodu javila kao važna medijska tema u okviru pitanja globalne politike, naš tim je želeo da ponovo sazna kako građani gledaju i na ovog aktera međunarodne politike. Ostale države i savezi iz prethodnih istraživanja uključeni su i u ovu anketu, dok su isključeni Izrael i Palestina.

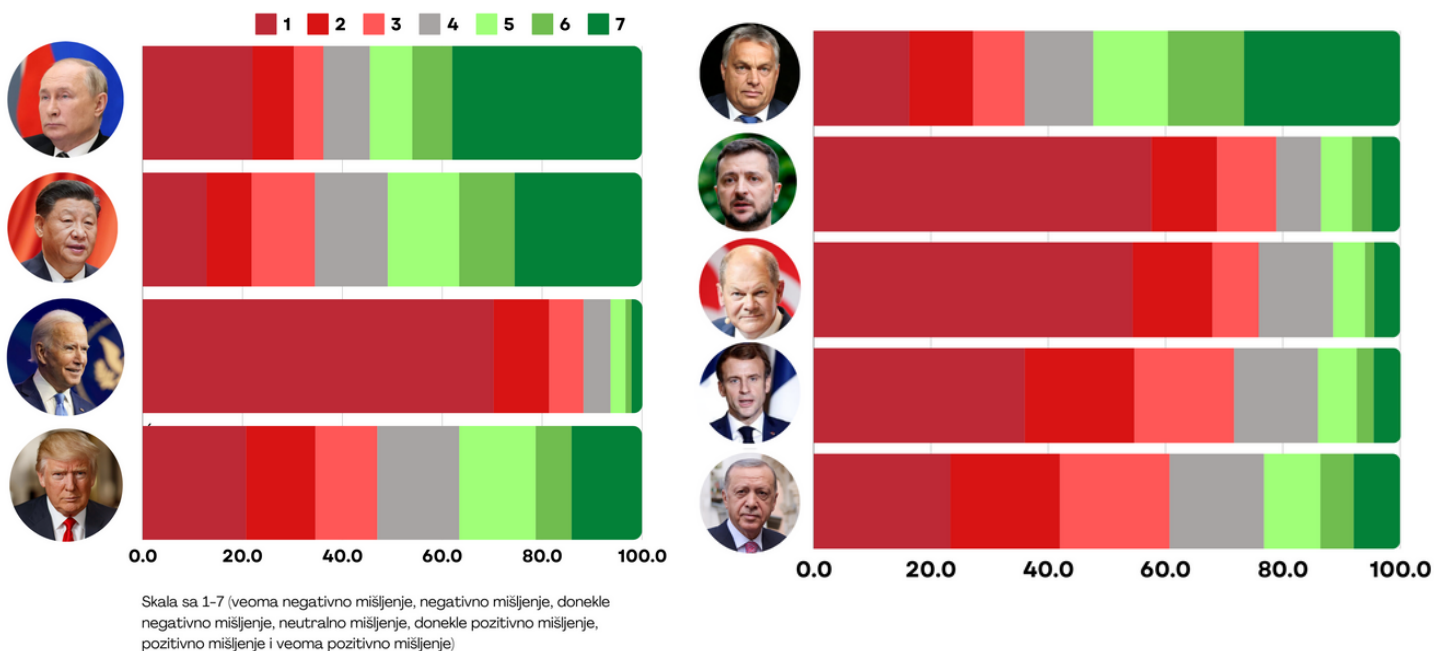
Ukupni rezultati i ocene naših ispitanika dobrim delom se poklapaju sa prethodnim obrascima odgovora i stavova iz anketa. Pravilnost koja se zadržala i u ovom ispitavanju javnog mnjenja je svakako visok stepen animoziteta prema Sjedinjenim Američkim Državama, NATO-u i Ujedinjenom Kraljevstvu, gde je prosečna ocena za ove aktere bila ispod 2,5. Ukrajina je zabeležila ocenu koja se nalazi u proseku dosadašnjih ocena (2,9), dok je u slučaju Evropske unije primetan rast ka boljoj prosečnoj oceni nego ranije (3,35).

Kada se radi o ostalim akterima, najvišu prosečnu ocenu zabeležile su Rusija (4,76), Indija (4,61) i Kina (4,51), gde su se uprkos sličnom rezultatu, javile i jasne razlike u samoj strukturi ocena. Indija visoku prosečnu ocenu prvenstveno duguje velikim udelom srednjih ocena (4 i 5) i niskim udelom niskih ocena (1 i 2). Mađarska je takođe zabeležila dosta visoku ocenu u odnosu na ostale aktere međunarodne politike i završila je na ubedljivom četvrtom mestu (4,5).

Kada se radi o Rusiji i Kini, primetno je sve više polarizujuće mišljenje, gde obe države generišu sve veći udeo ocena koje su najniže i najviše, sa sve manjim udelom srednjih ocena. Kod zapadnih država udeo negativnih ocena je značajno veći, a pozitivno mišljenje ima manji udeo populacije. Turska kao akter ostala je tačno na sredini tabele sa prosečnom ocenom od 3,39.

Stav građana o svetskim liderima

Istraživanje javnog mnjenja je sprovedeno na reprezentativnom uzorku od 1.276 ispitanika na teritoriji Srbije (bez Kosova i Metohije) od 10. do 14. februar

Kao i kada se radi o ocenjivanju država i saveza, naši ispitanici su imali priliku da ponovo ocene relevantne svetske i evropske lidere na skali ocena od 1 do 7 (1 je najlošija, a 7 najbolja ocena). U odnosu na prethodna istraživanja sastav ponuđenih lidera u upitniku bio je sličan dosadašnjim obrascima lidera u ponudi u istraživanjima.

Kao najnepopularniji lider i u ovom ispitivanju javnog mnjenja ostao je Džo Bajden sa prosečnom ocenom 1,71, a praktično 3/4 ispitanika dalo je američkom predsedniku najnižu ocenu 1. Uz Bajdena, veoma niske prosečne ocene zabeležili su i ukrajinski predsednik Volodimir Zelenski (2,2) i nemački kancelar Olaf Šolc (2,2), dok je nešto bolju prosečnu ocenu dobio francuski predsednik Emanuel Makron (2,61). Najbolju ocenu među zapadnim državicima zabeležio je bivši američki predsednik Donald Tramp (3,65).

Kada se radi o najpopularnijim liderima, na trećem mestu se javio premijer Mađarske Viktor Orban (4,33), dok je na prvom mestu ponovo Vladimir Putin (4,49). Na drugom mestu našao se kineski lider Ši Đinping (4,41). Tri najpopularnija lidera ostala su ista kao i prethodnih meseci, uz blage promene ocene kada se radi o Ši Đinpingu i Viktoru Orbanu.

Turski predsednik Redžep Tajip Erdogan ostao je na sličnoj prosečnoj oceni od 3,13, što je pravilnost iz prethodnih anketa u kojima se pojavljivao kao opcija za ocenjivanje naših ispitanika.

Glavni zaključci

- Najpopularniji mediji u Srbiji su ostali antizapadni, gde je samo Evropska unija uspela da zabeleži blagu pozitivnu predstavljenost od svih zapadnih organizacija i država. U slučaju Sjedinjenih Američkih Država, ovaj dvomesečni posmatrani period bio je jedan od medijski najnegativnijih u prethodne dve godine.
- Prorusko i antiukrajinsko izveštavanje je doživelo svoj maksimum od početka praćenja medija od strane naše organizacije u martu 2022.
- Tema rata u Ukrajini je sve manje prisutna u ukupnom broju članaka, ali je stil izveštavanja sve manje izbalansiran i sve više pristrasan u korist Rusije.
- Najkonzistentnije pozitivno predstavljanje ponovo beleži Kina i Ši Đinping u ovom dvomesečnom preseku. Kina doživljava vrhunac svoje pozitivne predstavljenosti u oktobru 2023, ali je u ovom posmatranom periodu prestiže prorusko izveštavanje.
- Antizapadni sentiment je najdominantniji kod oko polovine građana i on se reflektuje kroz: evroskepticizam, loše ocene zapadnim liderima, državama i organizacijama u anketi, kao i dobre ocene svim protivnicima Zapada i podršci ulasku u BRIKS naspram EU.
- Kada se radi o informisanju o međunarodnoj politici, internet portali su sve češće glavni izvor informisanja u poređenju sa televizijom kao najvećim konkurentom. Najveće razlike primetne su prema obrazovanju i godinama ispitanika, gde su obrazovaniji i mlađi skloniji portalima u odnosu na televiziju.
- Najpopularniji strani lider kod naših ispitanika je Vladimir Putin, na drugom mestu se nalazi Ši Đinping, a na trećem mestu Viktor Orban
- Građani bi podržali hipotetičko učlanjenje Srbije u BRIKS, a najveći udeo ispitanika ima značajno veće simpatije prema BRIKS-u naspram organizacijama kao što su EU ili NATO-a.
- Podrška za ulazak Srbije u NATO stabilizovala se na oko 1/6 populacije nakon perioda konstantnog rasta sa ispod 1/10. Podrška za učlanjenje u Evropsku uniju je čak porasla i posle dugo vremena je veća od udela protivnika članstva.
- Ispitanici kontinuirano vide Rusiju kao najvažnijeg političkog partnera Srbije, dok rangiraju Evropsku uniju na drugom mestu. Kada se radi o ekonomskim pitanjima, učesnici ankete vide Evropsku uniju kao najvažnijeg trgovinskog partnera, dok se u ovoj oblasti Kina nalazi na drugom mestu.

**DVOMESEČNI PREGLED
NOVEMBAR 2023-FEBRUAR 2024.**

Novi treći put
novi pristup za novo vreme

NED | NATIONAL
ENDOWMENT
FOR
DEMOCRACY
SUPPORTING FREEDOM AROUND THE WORLD

NDI

MART 2024.